

Medzinárodná ekonomická integrácia

AEC

Africké hospodárske spoločenstvo (African Economic Community) je organizácia členských krajín Africkej únie (African Union), vytvárajúca rámec vzájomnej ekonomickej spolupráce väčšiny afrických krajín. AEC vzniklo na základe zmluvy z Abuja (Nigéria), podpísanej v roku 1991, ktorej signatármi sú predstavitelia 53 afrických krajín. Ciele tejto organizácie zahŕňajú postupné dosahovanie jednotlivých stupňov makroekonomickej integrácie – vytváranie zón voľného obchodu, colných únií, následne spoločného trhu, hospodárskej a menovej únie. V súčasnosti v Afrike pôsobí niekoľko regionálnych ekonomických zoskupení, pričom niektoré krajiny figurujú súčasne vo viacerých regionálnych integračných celkoch. Regionálne ekonomické zoskupenia, tvoriace piliere Afrického hospodárskeho spoločenstva zahŕňajú: *Community of Sahel-Saharan States* (CEN-SAD), *Common Market for Eastern and Southern Africa* (COMESA), *East African Community* (EAC), *Economic Community of Central African States* (ECCAS/CEEAC), *Economic Community of West African States* (ECOWAS), *Intergovernmental Authority on Development* (IGAD), *Southern African Development Community* (SADC) a *Arab Maghreb Union* (UMA).

Vytvorenie celoafrického spoločného trhu (African Common Market) sa plánuje v roku 2023. V roku 2028 je plánované zriadenie Afrického parlamentu, celoafrickej hospodárskej únie a Africkej menovej únie (African Monetary Union) so spoločnou menou afro a Africkou centrálnou bankou (African Central Bank, ACB). V súčasnosti pôsobia v Afrike dve lokálne menové únie, ktorých meny West African CFA franc a Central African CFA franc by sa mohli stať základom pre vytvorenie spoločnej meny Africkej menovej únie. Zatiaľ sa k prijatiu spoločnej africkej meny zaviazali len tri členské krajiny Africkej únie – Egypt, Svazijsko a Lesotho. Predpokladá sa, že Seychely a Cape Verde budú v budúcnosti usilovať o prijatie meny euro. Etiópia a Maroko predbežne deklarovali, že nemajú záujem v roku 2028 prijať spoločnú africkú menu.

APEC

Ázijsko-pacifická hospodárska spolupráca, resp. *Ázijsko-pacifické ekonomické fórum* (Asia-Pacific Economic Cooperation) je spoločenstvom 21 ekonomík v oblasti Ázie a Tichomoria, zameraným na podporu liberalizácie obchodu, investícií, hospodárskej a technologickej spolupráce, udržateľného ekonomického rastu a prosperity v regióne. Ide o medzivládne zoskupenie, ktorého členmi sú: Austrália, Brunejsko-Darussalamský štát, Kanada, Čilská republika, Čínska ľudová republika, Hong-Kong (spočiatku ako samostatná členská krajina), Indonézia, Japonsko, Kórejská republika, Malajzia, Nový Zéland, Papua-Nová Guinea, Peruánska republika, Filipínska republika, Ruská federácia, Singapurská republika, Thajské kráľovstvo, USA, Vietnamská socialistická republika, Spojené štáty mexické, Taiwan. Fórum vzniklo v roku 1989 ako neformálna diskusná skupina ministrov 12 zúčastnených krajín,

od roku 1993 sa lídri jednotlivých členských krajín stretávajú na pravidelnej ročnej báze. Aktuálne snahy, deklarované v záveroch summitu v Pekingu v roku 2014, sú zamerané na podporu regionálnej ekonomickej integrácie s cieľom vytvoriť *Ázijsko-pacifickú zónu voľného obchodu* (Free Trade Area of the Asia-Pacific, FTAAP).

ASEAN

Združenie národov juhovýchodnej Ázie (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN) je politickou a ekonomickou organizáciou desiatich krajín juhovýchodnej Ázie. Vzniklo v roku 1967 na základe Bangkokskej deklarácie, zakladajúcimi členmi boli Indonézia, Malajzia, Filipínska republika, Singapurská republika a Thajské kráľovstvo. Neskôr sa k spoločenstvu pridali Brunejsko-Darussalamský štát, Kambodžské kráľovstvo, Laoská ľudovodemokratická republika, Mjanmarská zväzová republika (resp. Barma) a Vietnamská socialistická republika. Po ázijskej finančnej kríze sa na báze prehĺbovania spolupráce s Čínskou ľudovou republikou, Japonskom a Kórejskou republikou akčný rádius spoločenstva rozširuje na ASEAN + 3.

Ciele spoločenstva zahŕňajú akceleráciu ekonomického rastu, sociálneho pokroku a socio-kultúrnej evolúcie v rámci členských krajín, ako aj zachovanie mieru a stability v regióne. ASEAN pozostáva z troch pilierov: *Spoločenstva politickej bezpečnosti ASEAN* (ASEAN Political Security Community, APSC), *Hospodárskeho spoločenstva ASEAN* (ASEAN Economic Community, AEC) a *Socio-kultúrneho spoločenstva ASEAN* (ASEAN Socio-Cultural Community, ASCC). V roku 2001 sa stala plne účinnou zmluva o zóne bez jadrových zbraní v juhovýchodnej Ázii (Southeast Asian Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty). V januári 2007 bola vo Filipínskom hlavnom meste podpísaná deklarácia o východoázijskej energetickej bezpečnosti (Cebu Declaration on East Asian Energy Security), ktorej signatármi sú okrem krajín ASEAN i Austrálsky zväz, Čínska ľudová republika, India, Japonsko, Nový Zéland a Kórejská republika.

Makroekonomická integrácia v rámci AEC je od roku 1992 na úrovni zóny voľného obchodu (ASEAN Free Trade Area, AFTA), ktorej súčasťou sa na základe zmluvy z roku 2009 stali okrem krajín ASEAN i Austrálsky zväz a Nový Zéland. AFTA sa v roku 2015 transformuje na spoločný trh s voľným pohybom tovarov, služieb, kapitálu a kvalifikovaných pracovných síl v rámci členských krajín. Na základe dohôd o vzájomnom uznávaní kvalifikácie (Mutual Recognition Agreements, MRAs) je po 31. 12. 2015 v rámci členských krajín ASEAN umožnený voľný pohyb kvalifikovaných pracovných síl v ôsmich profesiách (lekári, stomatológovia, zdravotné sestry, architekti, strojní inžinieri, účtovníci, geodeti a špecialisti v oblasti cestovného ruchu). Integrácia bankového sektora v rámci krajín ASEAN je naplánovaná do roku 2020.

Vo februári 2013 sa začalo prvé kolo rokovaní medzi krajinami ASEAN a šesticou najväčších obchodných partnerov (Austrálsky zväz, Čínska ľudová republika, India, Japonsko, Nový Zéland a Kórejská republika), ktoré by mali vyústiť do vytvorenia komplexného regionálneho hospodárskeho partnerstva (Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP), označovaného tiež ako ASEAN + 6.

EAEU

Euroázijská hospodárska únia (Euro-Asian Economic Union, EAEU/EEU, resp. rus. Евразийский экономический союз, ЕАЭС) je integračným zoskupením Ruskej federácie, Bieloruskej republiky, Kazachstanu, Arménskej republiky a Kirgizstanu. Zmluva o EAEU bola podpísaná v máji 2014 a vstúpila do platnosti 1. januára 2015 (Arménska republika a Kirgizstan sa stali členmi hospodárskej únie v priebehu roka 2015).

Po rozpade Sovietskeho zväzu bolo v roku 1991 vytvorené *Spoločenstvo nezávislých štátov* (Commonwealth of Independent States, CIS, resp. rus. Содружество Независимых Государств, СНГ) ako iniciatíva Ruska, Bieloruska a Kazachstanu, majúca za cieľ oživenie ekonomickej dynamiky a stabilizáciu ekonomík postsovietskych krajín. Prezident Kazachstanu Nursultan Nazarbajev v roku 1994 navrhol vytvorenie regionálneho obchodného bloku, ktorý by mohol významne prispievať k prepojeniu rozvíjajúcich sa ekonomík v Európe a na východe Ázie, akcelerovať tak rozvoj obchodu a nárast investícií a ktorý by mohlo byť protiváhou integračných tendencií na Západe. Následne v roku 1995 Rusko, Bielorusko a Kazachstan vytvorili colnú úniu s neskoršou účasťou Kirgizstanu a Tadžikistanu. Po ďalších čiastkových krokoch vytvorili tieto krajiny v roku 2000 *Euroázijské hospodárske spoločenstvo* (Eurasian Economic Community, EAEC, resp. rus. Евразийское экономическое сообщество, ЕврАзЭС), ku ktorému sa nakrátko v rokoch 2006-2008 pripojil Uzbekistan. Status pozorovateľov EAEC mali Arménsko, Moldavsko a Ukrajina. Proces dobudovania spoločného trhu s voľným pohybom tovarov, služieb, kapitálu a pracovných síl sa v rámci tohto spoločenstva zavíril v roku 2012 vznikom Euroázijského hospodárskeho priestoru. Euroázijské hospodárske spoločenstvo zaniklo 1. januára 2015 v súvislosti so vznikom vyššieho stupňa makroekonomickej integrácie – Euroázijskej hospodárskej únie.

Vrcholovým orgánom EAEU je Najvyššia Euroázijská hospodárska rada (The Supreme Eurasian Economic Council, resp. rus. Высший Евразийский экономический совет), ktorá pozostáva z prezidentov členských krajín. Inštitucionálny rámec Euroázijskej hospodárskej únie ďalej tvoria Euroázijská medzivládna hospodárska rada (Eurasian Intergovernmental Economic Council, resp. rus. Евразийский межправительственный экономический совет), zložená z predsedov vlád členských krajín, Euroázijská hospodárska komisia (Eurasian Economic Commission, resp. rus. Евразийская экономическая комиссия) a Súd EAEU (The Court of the EAEU, resp. rus. Суд ЕАЭС).

MERCOSUR

MERCOSUR (špan. Mercado Común del Sur), resp. *Mercosul* (port. Mercado Comum do Sul) je integračným zoskupením krajín Latinskej Ameriky, ktorého účelom je zabezpečiť voľný obchod medzi členskými krajinami a v konečnom dôsledku viesť k ekonomickej integrácii celej Južnej Ameriky. Ide o jeden z komponentov prebiehajúceho procesu integrácie juhoamerických krajín, ktorý je spojený s *Úniou juhoamerických národov* (The Union of South American Nations, USAN; resp. špan. Unión de Naciones Suramericanas, UNASUR; resp. port. União de Nações Sul-Americanas, UNASUL; resp. hol. Unie van Zuid-Amerikaanse Naties, UZAN), a ktorý má smerovať k vybudovaniu spoločného juhoamerického trhu. MERCOSUR má

v súčasnosti charakter colnej únie a tvorí ho šesť členských krajín – Argentínska republika, Bolívijský mnohonárodný štát, Brazílska federatívna republika, Paraguajská republika, Uruguajská východná republika a Venezuelská bolívarovská republika.

Asociovanými krajinami MERCOSUR-u sú Čilská republika, Kolumbijská republika, Ekvádorská republika a Peruánska republika. Štatút pozorovateľov tohto integračného zoskupenia majú Nový Zéland a Spojené štáty mexické.

Najvyšším orgánom MERCOSUR je *Rada spoločného trhu* (Common Market Council, CMC; resp. špan. Consejo del Mercado Común, CMC; resp. port. Conselho do Mercado Comum, CMC), pozostávajúca z ministrov zahraničných vecí a ministrov hospodárstva členských krajín. Výkonným orgánom, implementujúcim rozhodnutia Rady spoločného trhu, je *Skupina spoločného trhu* (Common Market Group, CMG; resp. špan. Grupo Mercado Común, GMC; resp. port. Grupo Mercado Comum, GMC). Pomocným expertným orgánom Skupiny spoločného trhu je *Obchodná komisia MERCOSUR* (The Trade Commission of MERCOSUR, TCM; resp. špan. Comisión de Comercio del MERCOSUR, CCM; resp. port. Comissão de Comércio do MERCOSUL, CCM). Inštitucionálny rámec integračného zoskupenia má dotvoriť *Parlament Mercosur* (The MERCOSUR Parliament; resp. špan. Parlamento del MERCOSUR, Parlasur; resp. port. Parlamento do MERCOSUL, Parlasul).

Z hľadiska počtu obyvateľov a veľkosti makroekonomického produktu Mercosur v súčasnosti predstavuje štvrté najväčšie integračné zoskupenie na svete, po Európskej únii, NAFTA a ASEAN.

NAFTA

Severoamerická dohoda o voľnom obchode (The North American Free Trade Agreement, NAFTA, resp. Tratado de Libre Comercio de América del Norte, TLCAN, resp. Accord de libre-échange nord-américain, ALÉNA) je trojstranným regionálnym integračným zoskupením Kanady, Spojených štátov amerických a Spojených štátov mexických, ktoré vzniklo 1. 1. 1994 s cieľom odstrániť bariéry obchodu, podporiť konkurencieschopnosť a rozšíriť investičné príležitosti. Vznik tohto integračného zoskupenia motivovali rozpačité výsledky snáh o liberalizáciu svetového obchodu na prelome 80. a 90. rokov dvadsiateho storočia, intenzifikácia integračných procesov v Európe v tom istom období, ako aj obmedzený ekonomický efekt *Dohody o voľnom obchode* (Free Trade Agreement, FTA) medzi USA a Kanadou z roku 1989.

NAFTA vytvorila podmienky pre voľný pohyb tovarov, služieb a kapitálu v rámci členských krajín, nezahŕňa však voľný pohyb pracovných síl. Z hľadiska makroeconomickej integrácie teda ide o tzv. obmedzený spoločný trh. V rámci NAFTA bol vytvorený logistický koridor CANAMEX (CANAMEX Corridor), vytvárajúci podmienky pre tranzitnú cestnú a železničnú dopravu medzi Kanadou a Mexikom, ako aj podmienky pre rozvoj potrubnej dopravy a telekomunikačných sietí. Rast intraregionálnych obchodných a investičných tokov v rámci severoamerického regiónu prispel k ekonomickému rastu a vytváraniu nových pracovných príležitostí vo všetkých členských krajinách NAFTA. Z pohľadu USA ide o model mechanizmu, ktorý by sa mohol stať základom pre integráciu ďalších latinskoamerických krajín s cieľom

vytvoriť *Celoamerickú zónu voľného obchodu* (The Free Trade Area of the Americas, FTAA). Napriek nesúhlasu niektorých lídrov latinskoamerických krajín a vzniku alternatívneho integračného zoskupenia Mercosur v Južnej Amerike, ktoré spôsobili oddialenie realizácie projektu FTAA, bola táto idea čiastočne implementovaná v podobe viacerých bilaterálnych dohôd medzi krajinami, ktoré majú záujem o znižovanie vzájomných obchodných bariér.

OECD

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) vznikla v roku 1961 ako nástupnícka organizácia *Organizácie pre európsku hospodársku spoluprácu* (Organisation for European Economic Cooperation, OEEC), ktorá inštitucionálne zastrešovala program povojnovej obnovy európskych krajín (Marshallov plán). Ciele OECD zahŕňajú podporu politík zlepšujúcich ekonomický a sociálny blahobyt v celosvetovom meradle. OECD koordinuje ekonomickú a sociálno-politickú spoluprácu členských krajín, sprostredkuje nové investície a presadzuje liberalizáciu medzinárodného obchodu. Úlohou OECD je napomáhať k ďalšiemu ekonomickému rozvoju, potlačovaniu nezamestnanosti, stabilizácii a rozvoju medzinárodných finančných trhov. Organizácia vypracováva a publikuje analýzy a prognózy makroekonomického vývoja a vytvára medzivládne fórum, ktorého úlohou je hľadať spoločné riešenia hospodárskych problémov členských krajín.

OECD združuje krajiny, ktoré zdieľajú princípy trhovej ekonomiky a parlamentnej demokracie. V súčasnosti tvorí OECD 34 členských krajín: Austrálsky zväz, Belgické kráľovstvo, Česká republika, Čilská republika, Dánske kráľovstvo, Estónska republika, Fínska republika, Francúzska republika, Grécka republika, Holandsko, Írska republika, Islandská republika, Izraelský štát, Talianska republika, Japonsko, Kanada, Kórejská republika, Luxemburské veľkoveľkoveľvodstvo, Maďarsko, Nemecká spolková republika, Nórske kráľovstvo, Nový Zéland, Poľská republika, Portugalská republika, Rakúska republika, Slovenská republika, Slovinská republika, Spojené kráľovstvo, Spojené štáty americké, Spojené štáty mexické, Španielske kráľovstvo, Švédske kráľovstvo, Švajčiarska konfederácia, Turecká republika.

Orgánmi OECD sú *Rada OECD* (OECD Council), zložená z ministrov zahraničných vecí a ministrov hospodárstva členských krajín, *Sekretariát OECD* (OECD Secretariat), vedený generálnym tajomníkom (OECD Secretary General) a cca 250 odborných a expertných komisií.